

hang – szín – kép



Tamási Áron: *Vitéz lélek* (2013)  
foró: Eöri Szabó Zsolt

# A zenélő terek mestere, Olekszandr Bilozub

Már javában zajlottak a *Vitéz lélek* próbái, amikor minden előzetes hírverés nélkül megjelent két különös objektum a MÜPA és a Nemzeti Színház közötti tágas térben. *Hellowood* – tájékoztat minket a tábla az egyik installáció mellett: felfüggesztett gyalult fenyőlécek között kell átbújnunk, mintha egy zenélő doboz belsejében járnánk. A kanyargós ösvényen átkelve óhatatlanul nekiütközünk a mozgó léceknek, s fülünkben megszólal a belső erdő, melynek hangjait talán Szabados György hallhatta utoljára ilyen tisztán, amikor a preparált zongora húrjaiba csapott. Színpadi tereire visszaemlékezve azt feltételezem, hogy ilyesfajta belső hallással rendelkezhet Olekszandr Bilozub is, aki már hosszú évek óta Vidnyánszky Attila állandó munkatársa.

Attilától ezt olvashatjuk *A költői színház* című albumban: „Régóta használom a foszlánydramaturgia kifejezést, amivel arra utalok, hogy nem zárt drámai konstrukciókat alkalmazok, vagy ha ilyennel dolgozom, akkor szétcincálom a szöveget. Nem érdekelnek az ok-okozati viszonyok, mert az ember sem így működik, sokkal inkább az egész érdekel, amilyen a világ is, amiben minden »egyszerre« van.”

Olekszandr Bilozub úgyszintén rendező, de ezen felül színész is, és saját bevalása szerint igazi műfaja az opera. Látványtervezőként talán ezért is olyan szoros a kapcsolata Vidnyánszky Attilával, aki ha büszkélkedni akar egy-egy produkciójával, azt szokta mondani: „nálam még a tér is zenél”.

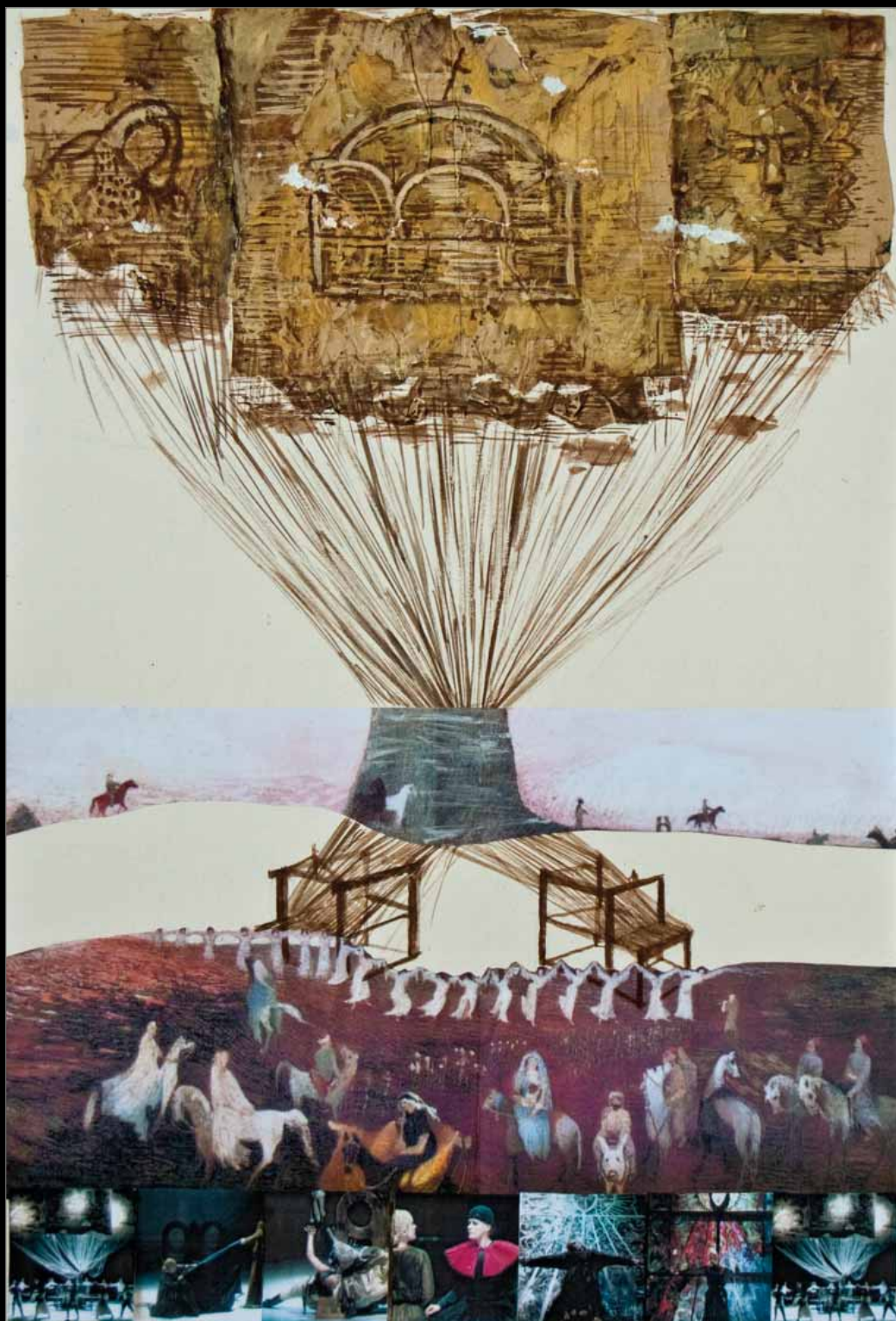
A Nemzeti Színházban 2002-ben bemutatott *Bánk bán*, melynek a dramaturgia lehetővé tette, döbbsentett rá arra először, hogy miben áll Bilozub tervezői zsenialitása: a végtelenné tágított és végsőkéig lecsupaszított „üres” színpadi tér közepére, a fekete padlóra egy világító fehér négyzetet festett fel, egyszerre választván el és kötvén össze az egymást követő jelenetek szereplőit, akik így akkor is benne maradtak a dráma terében, amikor konvencionális értelemben nem cselekedtek. Ez a fajta pszicho-tér, a szereplők mentális jelenlétének intenzitása rántotta be a történetbe a nézőket is. Ennek már több mint egy évtizede. És Bilozub minden azóta tőle látott produkcióban hasonló meglepetésekkel szolgál: téralkotó fantáziája kimeríthetetlennek tűnik.

A *Vitéz lélek*ben most mindenekelőtt az az apróságnak tűnő vizuális effekt vonta magára a figyelmet, ahogyan a – a *Bánk bán* színpadképéhez hasonlóan kiemelt – négyzet alakú centrális tér jobb hátsó sarka felhajlik, az ég felé kunkorodik. E megoldás láttán a néző egyszerre asszociálhat egy lebombázott, falak nélküli házra, melynek már csak a padlózata maradt meg, és arra, hogy kozmikus otthonunk valójában a ház körüli erdő, mely fizikailag kívül van ugyan, de melynek fáit igazából a mi belső energiánk, indulataink mozgatják, szóltatják meg.

Szász Zsolt



E. Rostand: *Sasfűk*, Csokonai Színház (2007), r.: Vidnyánszky Attila, fotó: Máthé András



Katona József: *Bánk bán*, díszletterv a Nemzeti Színház előadásához (2002)



Szóts Géza: *Liberté '56*, Csokonai Színház (2006), r.: Vidnyánszky Attila, fotó: Máthé András



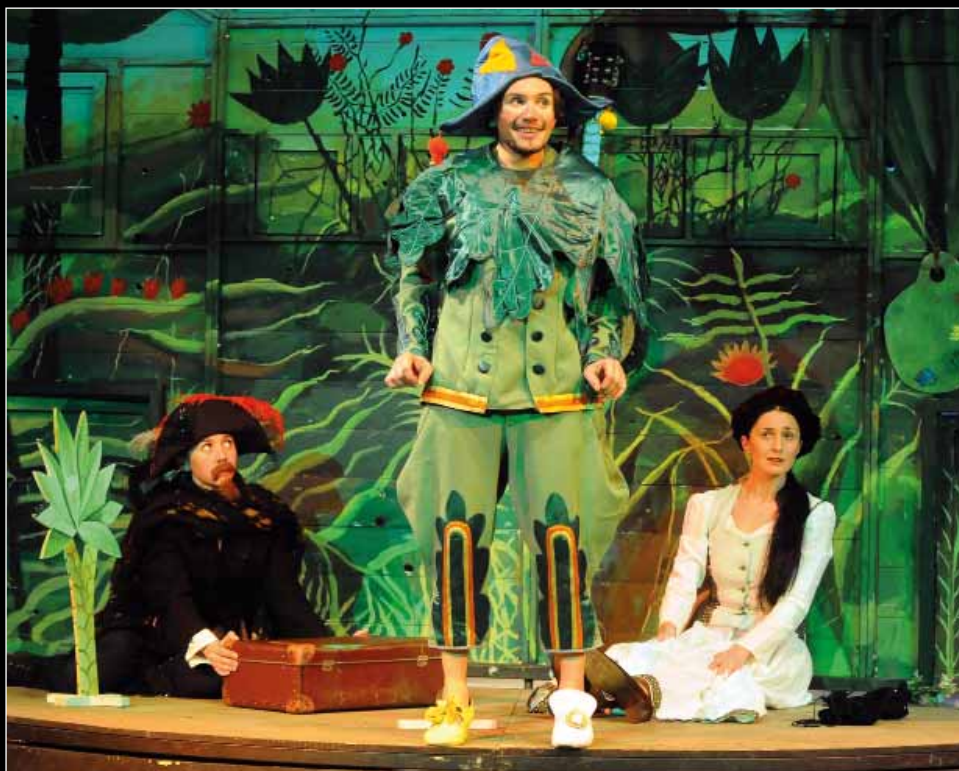
Erkel Ferenc: *Bánk bán*, Csokonai Színház (2008), r.: Vidnyánszky Attila, fotó: Máthé András



Marin Držić: *Ribillió Rómában (Dundo Maroje)*, Dubrovnik (2008), r.: Vidnyánszky Attila, fotó: archív



G. Verdi: *A végzet hatalma*, Csokonai Színház (2007), r.: Vidnyánszky Attila, fotó: Máthé András



W. Shakespeare: *Ahogy tetszik*, Beregszászi Illyés Gyula Magyar Nemzeti Színház (2009),  
r.: Vidnyánszky Attila, fotó: Ilovsky Béla



G. Puccini: *Turandot*, Csokonai Színház (2009),  
r.: Vidnyánszky Attila, fotó: Máthé András



Díszletterv Madách Imre *Az ember tragédiájához*,  
Szegedi Szabadtéri Játékok (2011)



O. Zsukovszkij – Szénási M. – Lénárd Ö.: *Mesés férfiak szárnyakkal*, Csokonai Színház (2010),  
r.: Vidnyánszky Attila, fotó: Máthé Andrásfjodor Volkov Színház, Jaroslavl



Díszletterv Madách Imre *Az ember tragédiájához*, Szegedi Szabadtéri Játékok (2011)



M. P. Muszorgszkij: *Borisz Godunov*, Csokonai Színház (2010), r.: Vidnyánszky Attila, fotó: Máthé András



Szarka Tamás: *Mária*, Csokonai Színház (2011), r.: Vidnyánszky Attila, fotó: Máthé András



Kodály Zoltán: *Háry János*, Csokonai Színház (2011), r.: Vidnyánszky Attila, fotó: Máthé András



Olekszandr Bilozub színész, rendező, díszlet- és jelmeztervező, képzőművész 1961. augusztus 8-án született Kijevben. Tanulmányait 1976-tól 1979-ig a Kijevi Iparművészeti Főiskola képzőművész-tervező szakán, 1985-től 1990-ig Kijevi Kulturális és Művészeti Egyetem rendező szakán, a Csajkovszkij műhelyben folytatta, majd 1996 és 2000 között Andrej Zsoldak társulatának színésze, díszlet- és jelmeztervezője volt. 2002-től a kijevi Ivan Franko Nemzeti Színház színésze és rendezője. Ugyancsak 2002-től Vidnyánszky Attila állandó munkatársa. Legutóbbi közös produkciójuk a Nemzeti Színházban *Vitéz lélek* című színműve, amelynek a díszleteit tervezte (bemutatója 2013. szeptember 21-én volt). Következő közös munkájukat, Claudel–Honegger *Johanna a máglyán* című oratóriumát a Nemzeti Színház ugyanez év novemberében mutatja be.



O. Bilozub a *Vitéz lélek* díszletében (2013)  
fotó: Eöri Szabó Zsolt

Oleksandr Bilozub actor, director, scenic and costume designer and artist, was born in Kiev on 8<sup>th</sup> August 1961. He studied artistic design at Kiev Technical School of Art and Industry (today M. Bojchuk Institute of Applied and Decorative Art and Design) from 1976 to 1979 as well as directing at Kiev University of Culture and Art, Tchaikovsky workshop, from 1985 to 1990. He was actor, scenic and costume designer for Andriy Zholdak's company between 1996 and 2000. Since 2002 he has been an actor and director at Ivan Franko National Academic Drama Theatre in Kiev. He has been collaborating with Attila Vidnyánszky from 2002, too. Their last joint production is *Vitéz lélek* (*A Knightly Soul*) at the Nemzeti Színház (National Theatre), with the opening night on 21<sup>st</sup> September, 2013, where Bilozub was responsible for designing the stage. Their next co-production, the oratorio by Paul Claudel and Arthur Honegger, *Johanna a máglyán* (*Joan of Arc at the Stake*), will be put on stage in November this year.



Borisz Godunov-díszletterv (2010)